Do obrazu kladiem stopy ľudskej prítomnosti

Michaela Fišerová

Pochádzate z Kežmarku, kde ste vyštudovali strednú umeleckú školu, a mali ste tam dve fotografické výstavy. Má vaše rodné mesto nejaký vplyv na vašu tvorbu? Ako by ste hodnotili život v Kežmarku z hľadiska jeho celkovej atmosféry, prípadne z hľadiska možností uplatniť sa ako profesionálny umelecký fotograf?
Nepochybne, tento vplyv hrá rolu, veď to je moje rodné mesto, mesto v ktorom som prežil prevažnú časť môjho krátkeho života. Kežmarok je miesto, kde sa – prostredníctvom ľudí a situácií, s ktorými som sa tam stretával – formoval môj názor na svet. Toto všetko sa, či už vedome alebo podvedome, odzrkadľuje v mojich prácach. Kežmarok, prirodzene, nie je mesto bez kultúry. Konajú sa tam rôzne kultúrne aktivity, pre náročného konzumenta sú však zväčša nezaujímavé. Zaujímavejším sa môže zdať krásny podtatranský kraj, ponúkajúci priestor na aktívny i pasívny relax. Pokiaľ ide o možnosti uplatniť sa v mojej „profesii“, v Kežmarku je ich iste menej ako napríklad v Bratislave. No uplatniť sa dá všade, závisí to predovšetkým od vašich predstáv a nárokov.

Od roku 2006 študujete fotografiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Ako sa vyprofilovala vaša fotografická tvorba pod vplyvom vysokoškolského štúdia? Považujete toto štúdium za potrebné? V čom podľa vás spočíva rozdiel medzi profesionálnym a amatérskym fotografom?
V prvom rade mi štúdium poskytlo priestor naplno sa venovať fotografickému médiu. Ukázalo mi mnoho prístupov a spôsobov, ako a čo možno fotografiou vyjadriť. Tieto stimuly formovali a stále formujú môj fotografický názor. V tomto zmysle je pre mňa štúdium prínosom. Nemyslím si však, že štúdium urobí z fotografa profesionála. Profesionálom môže byť aj neštudovaný fotograf, rovnako ako môže byť študovaný fotograf amatérom. Treba hľadať odpovede na otázky typu: čo pre autora toto médium predstavuje? V akom zmysle sa ním zaoberá? Čím je preňho fotoaparát, čím je jeho produkt? Je snímka spomienkovým artefaktom slúžiacim na plnenie albumov? Je fotoaparát automatickým strojom, zahlcujúcim planétu vizuálnou „špinou“? Alebo ide o to sprostredkovať osobný postoj, názor, ktorý sa umelec snaží vyjadriť?

Na VŠVU navštevujete Ateliér Fotografie, vedený Filipom Vančom. Mohli by ste charakterizovať koncepčné zameranie tohto ateliéru? Prečo ste si vybrali práve tento? Líši sa niečím podstatným od ostatných?
V Ateliéri bol kladený dôraz na technické zvládnutie média. Prioritou bolo naučiť sa vyjadrovať sa v súlade s pracovným zámerom, osvojiť si remeslo, vďaka čomu sa potom mohli riešiť jednotlivé projekty. Tento ateliér som si vybral aj preto, lebo som videl niekoľko prieskumov (katedrových hodnotení semestra), a pretože práce v tomto ateliéri na mňa pôsobili autenticky, neumelo.

Mohli by ste v základných rysoch charakterizovať vašu fotografickú koncepciu? K akým prejavom vo svojej tvorbe inklinujete, čo vás inšpiruje?
V základe pracujem s reálnym priestorom, ktorý ma niečím zaujme, a ktorý mi môže niečo poskytnúť. Z neho si vyberám pre mňa podstatné útržky, ktoré niekedy malými zásahmi dotváram. Tato inscenácia však nie je pravidlom. Často sa pohybujem na hranici dokumentárnej a inscenovanej fotografie, inklinujem však k čisto výtvarnej fotografii. Kompozične využívam predmety, fragmenty predmetov a postavy, ktoré určujú pointu obrazu a vedú diváka k tomu, aby si kládol otázky. Atmosféru takto komponovaných obrazov citlivo dotváram v tmavej komore tak, aby výsledok zodpovedal mojej predstave. Prácu v tmavej komore pritom pokladám za rovnocennú so „stlačením spúšte“. Výtvarná fotografia ma zaujíma tým, že nie je jednoznačne „opisná“, že dáva divákovi priestor na vlastnú interpretáciu. Inšpiráciou pre túto tvorbu mi je sám život, konkrétne vnuknutie môže byť vedomé i podvedomé.

Kam by ste situovali vašu tvorbu z hľadiska súčasných trendov v umeleckej fotografii? Máte nejaké vzory z oblasti fotografie alebo inej umeleckej oblasti? Ak áno, aké?
Vzorov je v súčasnosti veľa. Nesnažím sa, aby moja práca vyzerala za každú cenu súčasne, ani aby bola „trendy“. Nerád by som svoju prácu zaraďoval do nejakých trendov. Viem o tom, že moju prácu v tmavej komore niektorí súčasní fotografi považujú za prekonanú. Ja však štylizovanie tohto druhu pokladám za obmedzujúce. Jednoducho fotím to, čo tuším; to, čo je okolo mňa prítomné v určitých náznakoch: usilujem sa to zaznamenať.

Konkrétne ma z vašej fotografickej tvorby zaujíma projekt *Pocity*, ktorý sme sa rozhodli predstaviť aj v

aktuálnom čísle časopisu *Ostium*. Názov súboru fotografií hovorí o „pocitoch“, samy fotografie však pôsobia dojmom istej rezistencie: sú pomerne strohé, čiernobiele, minimalisticky komponované. Dávajú vidieť poloprázdne biele izby s niekoľkými elementárnymi predmetmi a osamelými postavami. Celý súbor vo mne osobne vyvoláva dojem určitej prázdnoty, absencie. Pocity, obsiahnuté v názve, akoby boli v obrazoch zredukované, minimalizované. Bol Váš zámer podobný môjmu dojmu? Ak nie, aký bol?
Áno, váš dojem je trefný. Melanchólia, samota a nostalgia boli určujúce. Išlo mi o to zaznamenať pocity sprevádzajúce skľučujúci stav: keď po niečom túžite a zdá sa vám to nedosiahnuteľné, keď spomínate na niečo, čo sa nedá vrátiť späť, keď chcete cítiť niečiu prítomnosť, spoločnosť vám však robia iba štyri steny.

Mohli by ste uviesť, na aký podnet tento fotografický projekt vznikol? Ak išlo o zadanie semestrálnej práce, aká bola téma? Aké prostriedky a prístup ste v tomto prípade zvolili?
Séria vznikla na základe semestrálneho zadania v ateliéri. Téma bola jednoduchá: *Pocity*. Takto zadaná téma umožňuje predstaviť si širokú škálu pocitov, od kladných cez neutrálne až po negatívne. To ma zaujalo: aby som divákovi oddialil odhalenie môjho koncepčného zámeru, zadaný názov témy som prevzal ako názov svojej vlastnej kolekcie fotografií. V danom projekte som pracoval s médiom čiernobielej fotografie, čo mi umožnilo vypustiť zvyšky farebných fragmentov a umocniť dojem „vybielenosti“ interiérov. Pri fotografovaní som využíval to, čo mi daný priestor poskytoval, pohľad som však „čistil“, snažiac sa zachytiť len to nevyhnutné. Do obrazu som vnášal určité stopy ľudskej prítomnosti, napríklad prostredníctvom predmetov, ktoré po sebe niekto zanechal, prípadne som do obrazu vkladal postavy, ktoré mali znásobiť celkový dojem napätia.

V posledných troch rokoch ste mali viaceré výstavy, vaše fotografie bolo možné vidieť v Bratislave, v Kežmarku, v Paríži, vo Viedni… Predpokladám, že je to z hľadiska vašej rozvíjajúcej sa kariéry dôležité. Hodnotíte to ako úspech? Ktorú v výstav, na ktorých ste participovali, vy osobne považujete za najdôležitejšiu, a prečo? Plánujete v najbližšom období nejaké ďalšie výstavy, či iné projekty?
Myslím si, že pre každého výtvarníka je dôležité predstaviť sa, vystaviť svoju tvorbu, konfrontovať svoj zámer s názormi iných. Teší ma, že moje fotografické práce nie sú len semestrálnym cvičením, ktoré sa završuje prieskumom na VŠVU. Záujem verejnosti o výstavu pociťujem ako pozitívnu odozvu: motivuje ma k ďalšej činnosti. Z tohto dôvodu každú verejnú prezentáciu pokladám za potrebnú, či už je to Paríž alebo spomínaný Kežmarok. Najdôležitejšou prezentáciou prác bol však tohtoročný veľtrh súčasného umenia vo Viedni (*Viennafair 09*), kde som vystavoval vďaka bratislavskej Photoportgallery. Tá posielala 8 portfólií, z ktorých nezávislá komisia vybrala mňa a kolegu Jana Šipocza. Momentálne som na študijnej stáži v Poznani v Poľsku. Zaujímam sa o ich vyrovnávanie sa s nie dávnou minulosťou, ktorej stopy nachádzam na prekvapivých miestach. Najbližšie budem vystavovať spoločne so spolužiakmi v galérii Médium v Bratislave, výstava má názov *Druhý Polčas.* Budú tam predstavené práce z druhej polovice nášho, myslím, veľmi vydareného ateliéru. Čerešničkou na torte je však pre mňa nedávne vydanie knihy *Photoport,* ktorá prezentuje aktivity súčasnej mladej slovenskej fotografie.